

REVISTA

DEL

CENTRE DE LECTURA

ANY VIII. ——— REUS, NOVEMBRE DE 1927 ——— Núm. 175.

Espiritisme i materialisme

I. — LES TAULETES PARLANTS

En la nostra joventut, en aquella bella i ja llunyana època d'inquiets estudiants, la nostra predilecció fou sempre la filosofia. Permeteu-nos evocar—immodestament— alguns dels nostres petits èxits escolars, precisament en discussions, temes i problemes filosòfics que ens valgueren cobejades matricules d'honor. Com també volem recordar que els nostres primers assajos periodístics, amb els nostres primers triomfs polemístics—i seguíu perdonant l'*auto-bombo*—foren a l'entorn d'una exposició de la doctrina espiritualista feta en *El Pandemonium*, aquella notabilíssima revista, de grat record, subtitolada d'"higiene social", que dirigia un escriptor reusenc de gran vàlua: Antoni Marca i Boada.

Calculeu, doncs, amb quina íntima satisfacció anem avui a complir una promesa feta a un estimadíssim amic qui, aquest estiu, en les hores plàcides d'unes nits serenes, sota l'encant dels arbres i amanyagats per la poètica claror de la lluna clara, anava desgranant un rosari d'impressions maravoloses amarades de fe i d'entusiasme per les interessantíssimes idees espiritistes... Vàrem escoltar-lo, invariablement, amb tota atenció i amb tot respecte, devotament, afectuosament... Gairebé mai vàrem fer-li cap observació, limitant-nos només, un dia, a prometre-li que dedicaríem algun article a comentar i a rebatre les seves doctrines.

Com férem en escoltar les seves amenes dissertacions, també, en aquestes ratlles, li parlarem respectuosament, amb absoluta serietat, puix tenim la convicció que l'espiritisme i els espiritistes en són mereixedors, si més no perquè llurs doctrines, equivocades o encertades, estan inspirades en un sentit ètic profundíssim, en una gran bondat i en un sincer amor al proïsme digne de tota lloa. A més a més, almenys els més cultes d'aquests creients — no hem de referir-nos mai als fanàtics, que també n'hi ha — no tenen res de dogmàtics ni es creuen pas infal·libles, essent, ans al contrari, homes oberts a la investigació, a l'anàlisi i fins a la lleial rectificació, ço que els fa doblement simpatícs.

I sense més preàmbuls, entrem ja en matèria, ocupant-nos objectivament i no d'una

faisó encarceradament metafísica, dels fets, estudis i conseqüències que el nostre alludit amic ha posat davant dels nostres ulls. És precisament amb fets, reals o imaginaris, amb fenòmens, curiosos i inexplicables, que es tracta de demostrar l'existència de l'esperit independent del cos humà, i és per això, per tant, que aquests fenòmens i aquests fets han d'ésser objecte dels nostres primers comentaris. Parlem-ne, doncs. De bell antuvi, ens trobem, com experiment elemental i fins vulgar, amb el fet de "fer parlar" una taula a l'entorn de la qual s'hi asseuen mantes persones, col·locant llurs mans damunt d'ella, concentrant-se silenciosament i invocant els esperits, que es presenten i contesten les preguntes que se'ls fa per mitjà d'uns cops que dona la taula aixecant, al efecte, alguna de les seves potes. I, al dir dels versats en aquesta mena de proves, de vegades s'obtenen fenòmens inversemblants, manifestacions tot sovint trascendentals, i revelacions amb freqüència fantàstiques, endevinant i anunciant coses veritablement inexplicables i providencials. Què demostra tot això? És tan inconcebible que, segons deducció dels esperitistes, no es pot atribuir més que a una veritat. Aquesta: que els esperits existeixen, que per damunt de la naturalesa física de l'home hi viuen, vibren i actuen entitats espirituals que ens guien, ens inspiren i ens il·luminen...

I aquí ha arribat el moment d'oposar a aquests raonaments els nostres punts de vista, negant l'hipòtesi espiritista. No; l'experiment de les tauletes parlants no demostra que existeixin tals esperits. I aquesta negació la podríem recolzar en textos d'escriptors i teoritzants que militen en el propi camp espiritista, recordant, entre ells, a Camil Flammarion, qui, en les seves obres, exterioritza la seva indignació contra unes pràctiques que qualifica de farsa intolerable. Pel nostre compte voiem, però, assenyalar algunes petites observacions que fàcilment ens suggereixen els fets alludits. Nosaltres, acompanyats i dirigits per l'amic qui ens catequitzava, intentàrem també, un dia, efectuar l'experiment. El resultat, com és natural, fou negatiu en absolut, no acudint cap esperit a la nostra crida i no aconseguint, per tant, que aquella tauleta — tan lleugera i tan a propòsit! — es mogué gens ni mica. Immediatament, però, s'ens donà l'explicació: és que els esperits acudeixen sempre que no hi ha agents perturbadors, i — ai las! — les nostres mans pecadores, la nostra desconfiança i escepticisme, pertorbaven, sens dubte, irremeiablement... Perquè es produeixin fenòmens, perquè la taula es mogui, cal, per tant, un pensament únic i una voluntat unànime, cal una fe i una convicció profunda, cal, sobretot, una pràctica i una constància cega, puix és amb el temps, a costa d'assajos, d'avencos i de paciència com s'aconsegueixen paulatinament resultats cada vegada més meravellosos.

I bé; si per a fer moure la taula en formes, circumstàncies i ocasions tan sorprenents com es vulgui, s'ha de fer un aprenentatge, un estudi i una sèrie inacabable de proves i intents, no demostra tot això que no es tracta pas d'esperits, sinó d'efectes produïts per les mateixes mans de les persones col·locades a l'entorn de la tauleta màgica? No és més lògic, en conseqüència, cercar l'explicació dels dits fenòmens en la pròpia naturalesa humana, en les ciències físiques i fisiològiques? Qui sap si tot això que sembla tan extraordinari no és res més que una simple vibració nerviosa o una coincidència magnètica sense importància!

Se'ns dirà, encara, que s'han obtingut tan reiterades revelacions, endevinalles i notícies, que de cap manera poden atribuir-se a la casualitat, ni poden ésser obra mecànica de la matèria, ni almenys hi pot influir el pensament dels interessats. Però, perquè,

repetim, no cercar una explicació científica i no, com es fa, atribuir-ho, a ulls clucs, a uns imaginaris esperits que per a manifestar-se i actuar necessiten indispensablement el contacte d'unes mans amb la taula que ha d'efectuar els trascendentals moviments? Una de dues: o la tauleta es mou per obra i impuls dels esperits, o la fa moure la voluntat, conscient, o inconscient, dels propis reunits. En el primer cas, s'ha de convenir en què sobrarien aquell contacte i aquella concentració misteriosa, obtenint-se, prèvies les corresponents invocacions, tots els moviments de la taula sense tocar-la absolutament ningú. No es així? Les taules, com tots els demés objectes, malgrat llur suposat atribut d'instrument al servei de l'espiritisme, necessiten, per a executar moviments, cops i senyals, l'acció, l'apropament, el contacte d'una o més persones? Doncs queda perfectament demostrat, d'una manera irrefutable, que en els tan repetits fenòmens no hi tenen res que veure els tals esperits.

Però, en quin pobre concepte els tenen, a aquests, els espiritistes! Reflexionem-ho... Es que si existissin, si fos cert que després de la nostra mort continuessin vivint una vida eterna i intelligent, si en la immensitat dels espais actuessin, pensessin i vibressin éssers espirituals aliens a la vida física, a les misèries del món, a les materialitats de la terra, podrien dignament descendir a un tan baix nivell com el de parlar per mitjà d'uns cops i uns moviments de taula, i no precisament d'una manera espontània i clara, sinó en determinades condicions de persones, de lloc i de temps, després d'haver sotmès als tristos mortals a un llarg i inconcebible període d'aprenentatge ridícol? Diguin el que vulguin, això té tots els aspectes d'una burla, totes les característiques d'una irreverència...

J. RECASENS I MERCADE